

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE:

Využití MIM při diagnostice časové perspektivy

Autorka diplomové práce: Bc. Radka Havlíčková

Volba tématu: Autorka diplomové práce zůstala věrná tématu časové perspektivy, kterému se věnovala již ve své bakalářské práci. Ve své diplomové práci volí však jiné zaměření a sice rozpracovává problematiku operacionalizace a diagnostiky časové perspektivy. Tuto volbu velmi vítám, protože zvýšený zájem o tematizaci problematiky vztahu k budoucnosti naráží na značné problémy spojené právě s operacionalizací vztahu jedince k budoucnosti. Pro svoje analýzy si autorka diplomové práce vybrala velice náročnou, ale velmi uznávanou Nuttinovu metodu motivační indukce (MIM). Jde o metodu, za níž stojí pravděpodobně nejhlubší a nejrozpracovanější teoretická východiska časové perspektivy.

Cíl práce: Jádrem práce je představení a analýza kódovacího systému Metody motivační indukce. Po podrobném seznámení s touto metodou se autorka snaží zachytit silné a slabé stránky této metody a promýšlí případné změny v kódovacím systému. Pomocí této metody je v práci mapován vztah studentů gymnázia k budoucnosti, a to na počátku (prima), uprostřed (kvarta) a ke konci studia osmiletého (septima) a čtyřletého gymnázia (první a třetí ročník). Stejný výzkum byl proveden také u žáků šesté třídy. Cíl spojený s kódovacím systémem metody MIM byl splněn na vysoké úrovni. Rovněž zmapování vztahu gymnazistů a žáků základní školy k budoucnosti přineslo mnoho zajímavých podnětů, na které je možné se zaměřit při dalších výzkumech. Částečně se autorka věnuje i porovnání metody motivační indukce s metodou PO-7, která vztah k budoucnosti operacionalizuje poněkud jinak.

Obsahové zpracování: Autorka předkládá práci, která má 102 stran a 9 stran příloh. Přílohy obsahují použité metody a korelační tabulku. Po formální stránce má práce všechny náležitosti: čestné prohlášení, strukturovaný obsah, logicky strukturovanou teoretickou i výzkumnou část, diskusi výsledků, seznam použité literatury a anglický abstrakt.

V teoretické části práce autorka prokazuje, že již má hluboký vhled do velmi složité problematiky, jakou časová orientace člověka je. Autorka velmi dobře pracuje s původní českou i zahraniční literaturou. Seznamuje nás se základními pojmy a strategiemi uchopení časového faktoru v lidském životě a základními diagnostickými strategiemi. Prezentace teoretických přístupů je logicky strukturovaná a přehledná. Prokazuje, že od bakalářské práce v problematice výrazně pokročila.

Na začátku praktické části autorka vymezuje hlavní výzkumné úkoly: zmapování vztahu žáků k budoucnosti a především prověření možnosti využití metody motivační indukce. Velmi pozitivně hodnotím vlastní práci autorky s kódovacím systémem „Metody motivační indukce“ (MIM). Autorka velmi dobře pronikla do Nuttinova teoretického zakotvení metody a složitého kódovacího systému. Kódovací systém automaticky nepřebírá – provádí pečlivou kvalitativní analýzu jednotlivých výroků respondentů a zaznamenává slabá místa kódovacího systému v našem prostředí. Jak autorka správně poznamenává, stejné výroky mohou vypovídat o více skutečnostech a znamenat v různém kontextu něco poněkud jiného. Zvláště oceňuji zpracování výsledků, autorka postupuje velice pečlivě a seriózně při obsahových (respektive časových) analýzách a kódování jednotlivých zjištění. Autorka při rozpravách (úvahách) nad výroky prokázala velkou citlivost, interpretační nápaditost a poctivost přístupu. Určité komplikace autorce přinesla i skutečnost, že Nuttinův kódovací systém byl vytvářen na dospělé populaci, jeho využití pro mladší věkové stupně bylo tedy v některých oblastech velmi složité. Autorčiny postřehy však jednoznačně přispěly k budoucímu detailnějšímu upřesňování kódovacího systému pro dospívající. Výsledky (získaný materiál) bylo možné prezentovat různými způsoby, autorka volí trochu netradiční, ale pro budoucí práci na kódovacím systému užitečný způsob prezentace. Před prezentací každé agregované kategorie čtenáře nejdříve uvádí do situačního kontextu, což umožňuje lepší orientaci (například z hlediska vývojového) a pochopení té které kategorie. Následují prezentace obsahových a časových kategorií (řazení kategorií je sestupné podle počtu odpovědí studentů gymnázia respektive žáků základních škol). Za velmi cennou považuji analýzu odlišností jednotlivých podnětových induktorů, které využívají studenti u určitých sledovaných kategorií. Analýza je prováděna na několika promyšlených úrovních. Při popisu (interpretaci) jednotlivých kategorií autorka diplomové práce prokazuje cit pro výzkumný materiál, agregované kategorie jsou výstižné. Výzkum má převážně kvalitativní charakter a autorka v práci prokazuje, že metodologii kvalitativního výzkumu zvládla. Porovnání MIM a PO7 by si zasloužilo více prostoru. Větší srozumitelnosti by pomohl popis jednotlivých výzkumných kroků. Například i když je z kontextu jasné, že autorka vytvořila pro zhodnocení jednotlivých dotazníků MIM dva nové indexy (souhrnný a časový index), v textu to explicitně zmíněno není. Konstrukt indexů je popsán dobře. Obdobně autorka v dalších analýzách zatím nepracuje s jednotlivými škálami metody PO-7, a proto nemusela do přílohy uvádět celou tabulku korelačních analýz. Korekci či podrobnější popis by si zasloužil na straně 95 komentář korelační vazby mezi MIM a PO-7. Korelační analýza potvrdila sice velmi malou *1 korelaci mezi těmito metodami, ale jde o vazbu na 5 % hladině významnosti.

---

*1 Statistická významnost korelačních koeficientů je závislá na rozsahu souboru. Proto je vhodné velikost korelačních koeficientů posuzovat také pomocí hodnot rozměrového efektu

(effect size) Míra effect size (ES) Ve společensko vědní oblasti jsou podle Cohen (1988, s. 109-143) hodnoty označovány: $r=0,1$ jako malé; $r=0,3$ jako střední; $r=0,5$ jako velké.
Cohen, J. Statistical Power Analysis for the Social Science. Hillsdale, NY: Lawrence Erlbaum, 1988

Formální úprava

Škoda, že práce obsahuje poměrně dost překlepů či pravopisných chyb. Většinou autorka píše jasným, kultivovaným jazykem, v některých částech však pravděpodobně nestačila udělat poslední jazykovou korekturu. Tabulka korelační matice v příloze je pouhým přetiskem počítačového výstupu, schází podrobnější popis. I když je zkratka MIM v zahraničí dobře známá, může v nadpisu způsobit nedorozumění.

Otázka pro obhajobu: Jaké kroky autorka plánuje pro psychometrické ověření metody motivační indukce ?

ZÁVĚR

Diplomová práce Radky Havlíčkové: „Využití MIM při diagnostice časové perspektivy“ je zpracována na vysoké úrovni a splňuje požadavky kladené na diplomovou práci na Pedagogické fakultě UK. Přes drobné nedostatky autorka prokazuje, že umí realizovat hodnotný výzkum. Výsledky práce jsou zajímavým příspěvkem k sledované problematice a zároveň napomáhají mapovat část současné mládeže. Doporučuji, aby práce byla předložena k obhajobě v rámci oponentního řízení.

V Praze dne 10.8. 2012

Doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.